

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

První číslo čtrnáctého ročníku našeho Zpravodaje dostáváte opět se zpožděním. Důvod je uveden v rubrice „Pro Vaši informaci“. Pevně doufáme, že v průběhu roku zpoždění doženeme a budeme opět vycházet v pravidelných čtvrtletních intervalech.

redakce Zpravodaje

Úvodem

Celostátní výbor Společnosti přátel Itálie na jednání 14. května konstatoval, že se nám daří oživit další mimopražské pobočky, které byly založeny v euforii první poloviny devadesátých let, ale nedokázaly svoji aktivitu rozvinout a udržet. K těm pobočkám, které to dokázaly, se v loňském roce podařilo prakticky znovu založit velmi aktivní pobočku v Českých Budějovicích. Jak se dočtete na dalších stránkách, letos v dubnu se totéž podařilo v Hradci Králové a jsme na dobré cestě i v Liberci, ve Zlíně a v Berouně.

Ve všech těchto případech je to zásluha k tomuto úkolu kvalifikovaných, zkušených, ale hlavně aktivních a obětavých členek a členů, kteří se o tento náročný úkol přihlásili. Náš výbor jim k jeho splnění poskytl a bude i nadále poskytovat všechny potřebné informace, rady a do začátku i finanční pomoc. Oběma již obnoveným pobočkám jsme pomohli vyřídit právní subjektivitu, aby získaly prostor pro rozvinutí činnosti ve všech oblastech, pro které jsou v místě jejich působení podmínky.

Základní ustanovení našich stanov nám ukládá působit na celém území ČR. K jeho splnění jde nejen o oživení činnosti dalších poboček, ale i o založení nových tam, kde se k tomuto úkolu opět přihlásí aktivní a obětaví členové.

Rostislav Pietropaolo

O životě v Itálii

(2. část)

„Silvio Berlusconi není žádný diktátor ve vojenském či policejním slova smyslu. Není msti-

vý. A není ani xenofob či rasista. Je to prodejce a reklamní agent v pravém slova smyslu – a tím nechci vůbec snižovat povolání těch, kteří pracují v reklamě. Vše umí prodat a jako správný prodavač se snaží zalíbit zákazníkovi. Musí být demagog. Za každou cenu, i za cenu, že pošle jakákoliv pravidla, protože ta mu stojí v cestě.“

Takto se o staronovém italském předsedovi vlády vyjádřil v jednom nedělním úvodníku druhého nejvýznamnějšího italského deníku – „La Repubblica“ – jeho zakladatel a nestor italských levicových novinářů Eugenio Scalfari. Je sice pravda, že Scalfari je od poloviny osmdesátých let minulého století, kdy se Berlusconi pokusil získat kontrolu nad jeho listem, zapřísáhlým nepřítelem magnáta, a jeho pohled tedy není bez předsudků. Ale je na něm hodně pravdy. Stejně tak vysvětluje, proč se značná část italské levice dodnes nedokázala smířit s politickou rolí Berlusconiho, do značné míry tento fenomén nepochopila, jak to dnes připouštějí někteří její představitelé, a to jí již po léta přináší časté porážky. Protože Berlusconi je určitě vynikající prodejce a sahá často k demagogii, ale není zdaleka jen to.

Berlusconi vstoupil na politické kolbiště na konci roku 1993 – tedy před více než 15 lety. Přesto ho aspoň třetina Italů stále považuje za jakýsi povětrnostní jev, za jakési nedopatření způsobené velkou korupční aférou „čistých rukou“ s tím, že se věci určitě jednoho dne vrátí do normálního stavu. Mám dojem, že ani parlamentní volby v dubnu 2008 nepřinutily tuto třetinu obyvatel Apeninského poloostrova, aby otevřela oči. Když už nic jiného, musejí mu přznat, že má vlastnost, která je pro politika zásadní: dokáže interpretovat potřeby a obavy velké části obyvatelstva – nikoliv

pouze na severu, ale i v ostatních částech země. To, že on pak rád hovoří typickým neduhům obyvatel Apeninského poloostrova, je jiná otázka.

Berlusconiho srážka s levicí nezačala v okamžiku, kdy se dal otevřeně do politiky, ale již v 70. letech. Při volbách v roce 1976 Italská komunistická strana dosáhla rekordních 34 % a v parlamentu prakticky žádné opatření nemohlo projít bez jejího přinejmenším tichého souhlasu. V italské kultuře to tenkrát připomínalo československou situaci po roce 1945: levice měla dominantní postavení. Existovalo jakési tiché rozdělení úkolů: křesťanskodemokratická strana, která měla okolo 40 % hlasů, měla hlavní slovo ve vládě, politických institucích a zahraničně politické orientaci země. Ale pokud se týká společnosti – tím myslím kulturu, školství, odbory atd. – tam měli rozhodující slovo komunisté. Věděli, že vzhledem k rozdělenému světu do vlády přímo nemohou, ale byli schopni ovlivňovat její hospodářskou a sociální politiku. A prosadili své exponenty i do řad soudců.

Byla to doba, kdy se v západní Evropě po americkém vzoru začaly šířit soukromé rozhlasové stanice. Dnes je to něco naprosto přirozeného, ale i v západní Evropě do poloviny 70. let existovaly prakticky jen veřejnoprávní rozhlasové stanice. Ty měly v Itálii obrovský úspěch. Začalo se hovořit i o soukromých televizních stanicích. A zde měl tenkrát mladý (narodil se v roce 1936) stavitel Silvio Berlusconi druhý geniální nápad.

Ten první měl o několik let předtím, když navrhl a postavil Milano 2, čtvrť, která v neklidném městě poskytla rodinám pohodlné bydlení, zeleň, klid, garáže, ale i dozor, který zabránil krádežím a únosům osob, ke kterým v té době v Itálii docházelo. Investice se vyplatila a Berlusconi začal stavět druhou čtvrť. Dodnes nebylo přesně zjištěno, kde na tuto investici získal peníze. Sám Berlusconi tvrdí, že první peníze získal od svého otce, který mu je půjčil v okamžiku, kdy odešel z banky do důchodu. Svého času byl podezříván, že mu na tuto investici půjčily jisté temné osobnosti ze Sicílie, ale při soudních řízeních nebylo nikdy prokázáno, že by jeho známosti na ostrově s sebou nesly jakékoliv spojení s mafii.

V Itálii byly povoleny pouze malé místní, maximálně regionální televizní vysílače. Berlusconi založil stanici Tele Lombardia a získal pro spolupráci několik tehdejších hvězd veřejnoprávní televize RAI. Investice se vyplatila a soukromé vysílání mělo úspěch. Nedůvěra levice a části katolíků vůči

Berlusconiho začala v oné době. Rozhodující slovo v RAI měli opět křesťanští demokraté a komunisté a programy vypadaly podle toho. Nemíním tím kvalitu, která byla patrně mnohem lepší než dnes, ale politickou a všeobecně kulturní orientaci. A do této situace zasáhl Berlusconi, který do Tele Lombardia zavedl americký styl. A podařilo se mu mistrovský kousek – zajistil si práva na tehdy nejpopulárnější americký seriál Dallas, který RAI zcela podcenila. Problém byl ale, – jak dosáhnout toho, aby se Dallas mohl sledovat v celé Itálii, když soukromé vysílače mohly existovat pouze na regionální bázi. Obtíže ho nezastavily: s celou řadou regionálních vysílačů uzavřel dohodu o spolupráci, do některých vstoupil s kapitálem, a hlavně do všech rozvázel kazety s příslušným dílem seriálu. A tak se ve stanovenou hodinu v celé Itálii lidé dívali na Dallas, i když na stanicích s odlišnými jmény. Triumf přinesl Berlusconiho obrovský finanční zisk. Navíc získal politickou podporu tehdejšího socialistického předsedy vlády Bettina Craxiho, kterému se nadvláda křesťanských demokratů a komunistů také nelíbila. Craxi nejdříve prosadil dekret, který povolil celostátní soukromé televizní stanice a po několika letech i přímé přenosy. Na rozdíl od všech konkurentů Berlusconi na soukromém televizním vysílání vydělával a některé z nich zachránil před bankrotem tím, že si je koupil. Během několika let se tak zrodilo impérium Fininvest, které vlastnilo 3 celostátní televizní stanice. Velké finanční prostředky mu umožnily i zakoupení vydavatelství Rizzoli, založení jedné pojišťovny i další aktivity. Na tvrdošjný odpor narazil až v okamžiku, kdy se pokusil koupit další vydavatelství-Mondadori, které vlastní i mnohé časopisy. Při pokusu se srazil s turínským podnikatelem Carlem De Benedettim a věc šla k soudu. Zde byl začátek soudních peripetií Berlusconiho. Byl obviněn, že se prostřednictvím svého advokáta Cesare Previtiho (později ministra obrany v jeho první vládě v r. 1994) pokusil zkorumpovat soudce, který o celé záležitosti rozhodoval. Mondadori bylo nakonec rozděleno – část dostal De Benedetti, část Berlusconi. Previti byl italskými soudy definitivně odsouzen a musel opustit parlament, vzhledem k vysokému věku nešel do žaláře, ale vykonává společensky prospěšné aktivity. Soudci nicméně připustili, že Berlusconi o čacchrech nemusel nic vědět.

K dalšímu obratu v životě magnáta došlo v letech 1992–1993, kdy Itálií otřásla aféra „čistých

rukou". Milánští soudci odhalili obrovskou korupci politických stran, které profitovaly prakticky na všech veřejných zakázkách. Křesťanská demokracie a všichni její spojenci byli tvrdě postiženi, nejvíce ale Berlusconiho přítel a spojenec – socialistická strana Bettina Craxiho. Komunistická strana, která se po roce 1989 přejmenovala na Stranu demokratické levice (PDS), byla skandálem dotčena jen periferně, a tak, když se na jaře 1994 měly konat předčasné parlamentní volby, vypadalo to, že se ujme vlády. Šéf levicové koalice a tajemník PDS Achille Occhetto považoval vítězství nejen za možné, ale i za pravděpodobné. V tom okamžiku se Berlusconi rozhodl zasáhnout. Jeho nepřátelé říkají, že hlavním důvodem bylo, že v té době měl jeho trust velké dluhy a že vstup do politiky ho zachránil před bankrotem. Jisté je, že od té doby se účty zlepšily. Stejně tak ale interpretoval pocity mnoha Italů, kteří bývalé komunisty do vlády nechťeli. A zde se mu podařilo uspět tam, kde mu i jeho nejužší spolupracovníci věštili porážku: během 3 měsíců vytvořil stranu Forza Italia, navázal kontakty s Ligou severu a pravivou Národní aliancí a překvapivě ve volbách zvítězil. První experiment trval jen 7 měsíců. Vláda padla v okamžiku, kdy se v Neapoli konala konference UNESCO o organizovaném zločinu. Berlusconiho v okamžiku, kdy přednášel projev, přinesli soudní obsílku – byl obviněn z falešného svědectví, podvodu, korupce atd. S tím, že text obsílky se v tisku objevil dříve než v jeho rukou. Bledý předseda vlády musel předstoupit před novináře z celého světa se šrámem, na který nikdy nezapomněl a který patrně dodnes neodpustil.

Do vlády se Berlusconi vrátil až v roce 2001, kdy dosáhl drtivého vítězství nad levým středem a měl v parlamentu většinu, o které se žádnému z jeho předchůdců ani nesnilo. V zemi unavené neustálými hádkami a hospodářskou stagnací mnozí volili Berlusconiho, „protože je bohatý a už si nemusí nakrást“ anebo „jako podnikatel se osvědčil, snad dá tu zemi do pořádku“. Z onoho období zůstal alespoň jeden rekord – vláda trvala přes 4 roky a on sám vydržel v sedle celých 5 let.

Pokud se týká výsledků, i on sám připouští, že „ne vše se nám podařilo realizovat“. Jeho ministr ekonomie Giulio Tremonti řekl, že „nás zaskočila světová hospodářská krize po 11. září“, ale to nevyšvětluje, proč podnikatel Berlusconi neprivatizoval, nepostihl početné privilegované kasty a lobbyes, které jsou hlavním důvodem stagnace země.

Italská levice měla v roce 2006 historickou šanci zahrnat magnáta do kouta. Romano Prodi ale vytvořil nesourodou koalici 12 hašteřivých stran, k jejíž soudržnosti nepřispěl ani 250stránkový předvolební program. Voliči to vycítili a přes nespokojenost s magnátovou vládou volby skončily v podstatě remízou – Prodiho levý střed získal jen o 25000 hlasů více, v Senátu levý střed zachránil hlasy Italů žijících v zahraničí. Po jeden a půl roce se Berlusconi vrátil do vedení vlády, s velmi pohodlnou většinou. V okamžiku, kdy se píše tyto stránky, lze pouze říci, že na rozdíl od minulosti jde za svým cílem mnohem rozhodněji a bez kompromisů. Koncem března 2009 se mu splnil starý sen – spojil svou Forza Italia s Národní aliancí a celou řadou menších stran a prohlásil, že chce, aby „Shromáždění svobody“, jehož je absolutním vládcem, dosáhlo v příštích volbách 51 % hlasů. Má vítr v plachtách, protože tentokrát, na rozdíl od minulosti, za ním stojí celý establishment – banky a prakticky všechny profesionální svazy, snad s výjimkou novinářů a v řadách soudců se jednotná „fronta odboje“ začíná třítítit.

V němčem se ale vliv Berlusconiho také již před lety prosadil, bez ohledu na to, která vláda na Apeninském poloostrově existuje. Italský politik si již dnes nemůže dovolit zdouhavé mlhavé projevy a nikdo se již nepozastavuje nad tím, když se věci nazývají pravým jménem. Samotnému Berlusconiho to „někdy ujede“, ale je fakt, že to průměrnému Italovi sedí více než dlouhé plkání o ničem. Jeho vliv se prosadil i v zahraniční politice. Doba, kdy sjednocená Evropa byla v Itálii nedotknutelným mýtusem, je definitivně pryč. Nazvat Berlusconiho euroskeptikem je určitě přehnané, ale na rozdíl od Romana Prodiho nemá žádné problémy s tvrdým hájením národních zájmů. Tentokrát, pokud bude chtít, může „obrátit Itálii naruby jako ponožky“, jak praví jedno italské přísloví. Otázka je, zda a hlavně v čem to bude chtít. Již dnes je ale jisté, že v italských dějinách konce XX. a počátku XXI. století si Berlusconi již místo zajistil. Důkazem, že počátkem roku 2009 levice nevěděla, jakou zbraň na magnáta vytasit, je poznámka bývalého premiéra a ministra zahraničí Massima D'Almey, s ohledem na současnou světovou krizi: „Kdykoliv Berlusconi přijde k moci, dějí se ve světě strašné věci.“ To sice na pověřivé Italy dosti zapůsobí, ale se vši pravděpodobností neodradí.

Josef Kašpar, Řím

Univerzita

Neapol je významným univerzitním městem. Když zahne ze třídy Umberto I. do ulice Mezzocanone, narazíme na všudypřítomné skupinky mladých lidí, na množství barů s rychlým občerstvením, papírnictví, knihkupectví, servisů na fotokopie a vázání diplomek a můžeme si být jisti, že jsme v oblasti nazývané *zona universitaria*. Zde se nachází hlavní sídlo Univerzity. Univerzita „Federico II“ byla založena roku 1224 tehdejším císařem Svaté říše římské Fridrichem II. Švábským, králem Neapole a Sicílie. Vzhledem k tomu, že tento vzdělávací institut vznikl z vůle panovníka samého, nikoliv z podnětu církve či jiné instituce, jde o první státní univerzitu ve vlastním slova smyslu v historii vůbec. Podnětem k založení atenea byl jednak panovníkův osobní zájem o vědu, především však jeho snaha o vytvoření silného a kompetentního administrativního aparátu, hlavně právního, a tedy nutnost adekvátní přípravy úředníků. Právní studia byla také v prvních obdobích existence univerzity prioritní, vedle studií svobodných, medicínských a teologických.

Svou nezávislost na papežské moci si univerzita udržela i v době panování Anjouovců, teprve v době aragonské nadvlády začíná období úpadku, které trvá celé 17. století. V té době začínají vznikat další konkurenční školy a církevní kolegia. Teprve v 18. století za Habsburků a hlavně za Bourbonů prožívá univerzita renesanci a stává se ohniskem osvícenské kultury. Zde se také zformovalo intelektuální hnutí, jež podnítilo vypuknutí neapolské revoluce za nezávislost roku 1799 a dalo vzniknout Partenopské republice, která však ještě téhož roku zanikla.

V současné době má Univerzita „Federico II“ 13 fakult a s neuvěřitelným číslem 100000 studentů se řadí za univerzitu „La Sapienza“ v Římě jako druhá nejvýznamnější vzdělávací instituce v Itálii.

Studovala zde a působila řada významných a známých osobností. Ve 13. století zde vyučoval filozof a teolog, svatý Tomáš Aquinský. Co do současnosti – absolventem je např. italský prezident republiky Giorgio Napolitano. Diplom z Technické fakulty vlastní spisovatel a publicista Luciano De Crescenzo. K absolventům univerzity patří i neapolský herec a režisér Vincenzo Salemme, který natočil mj. film *Amico di cuore* (Blízký

přítel) v hlavní roli s Evou Herzigovou, a také mladý spisovatel Roberto Saviano, jehož faktograficky realistická skandální kniha „Gomorra“, odhalující praktiky organizovaného zločinu, způsobila mezi camorristickými klany takový rozruch, že musela být autorovi poskytnuta policejní ochrana.

„Federico II“ není jedinou neapolskou univerzitou. Tou pravděpodobně druhou nejznámější a svého druhu jedinečnou je Univerzita „Orientale“ s neméně zajímavou historií. Kolem roku 1724 založil kněz a misionář Matteo Ripa tzv. Čínskou kolej, která měla za úkol připravovat mladé čínské adepty na šíření katolické víry jejich zemi. To vše se stalo v době, kdy Habsburská říše, jejíž součástí bylo i Neapolské království, rozvíjí čilé obchodní styky s Dálným východem, a tak hraje důležitou roli také příprava tlumočnicků znalých jazyků Indie a Číny. Postupně jsou do koleje přijímáni budoucí misionáři pocházející z Otomanské říše (Albánci, Bosňané, Srbové, Bulhaři, Řekové, Libanonci, Egypťané). Po sjednocení Itálie ztrácí misionářská příprava na významu, náboženská sekce je zrušena a r. 1888 je kolej povýšena na univerzitní Institut. Již předtím zde bylo zavedeno studium arabštiny a ruštiny, jazyků hindi a undů, perštiny a moderní řečtiny. Univerzita „Orientale“ je považována za nejstarší školu sinologie a orientalistiky na celém evropském kontinentě. Dnes je specializována především na kompletní lingvisticko-literární a historicko-umělecká studia jak Orientu a Afriky, tak Evropy i obou Amerik.

Pro Čechy je nanejvýš zajímavé, že zde roku 1937 byla vůbec poprvé v Itálii zavedena výuka češtiny. Studium bylo válkou přerušeno, ale v 60. letech znovu obnoveno a katedra češtiny funguje dodnes. Co zde asi inspiruje mladé lidi k tomu, že se učí tak „malému“ a „zvláštnímu“ jazyku? Důvody jsou různé – dříve to byl hlavně zájem o českou literaturu – Hrabal a Kundera mají v Itálii velký kredit. Také česká historie, hlavně ta poválečná, Pražské jaro a Dubček byly tématem k bádání. Někdy jen čistá náhoda – prostě se někomu zalíbily háčky a čárky v českém písmu, a tak chtěl přijít na kloub tomu, jak to vlastně funguje v praxi. V poslední době podněcuje studium češtiny oboustranný turistický ruch. Čechy už dávno nejsou nějakou záhadnou zemí kdesi za železnou oponou a k návštěvě není třeba žádat o vydání cestovního pasu. Stačí vzít občanku a sednout do letadla směr Praha přímo na letišti Capodichino.

Studentský život ovšem není vůbec žádná legrace. Tedy pro studenty asi ano, pro jejich rodiče ale zdaleka ne. Za studium – i na státních univerzitách – se v Itálii platí školné, tzv. tassa 800 € za akademický rok. Koleje v našem slova smyslu neexistují, a tak si musí student hledat soukromé bydlení. Zpravidla se několik lidí dělí o jeden byt. Okolí univerzity – historické centrum se svými paláci je plně obrovských prázdných starých bytů, o rozloze i 200 m² a jejich majitelé si z nich udělali opravdu skvělý byznys. Zcela je pronajímají studentům, v některých bydlí až 6 lidí, a s vědomím, že o studentské bydlení je v Neapoli nouze, bez výčitek žádají nestoudné sumy. To vše samozřejmě načerno bez žádné smlouvy. Že tyto byty neprošly ani minimální technickou rekonstrukcí po celá desetiletí není třeba dodávat. Jsou vlhké, bez topení a se spoustou závad. Zpravidla se platí kolem 250 € za posto letto, to znamená že v pokoji se mnou bydlí ještě někdo další. Celkem se odhaduje, že rodiny stojí studující potomek minimálně 4.000 € ročně. A to pro většinu znamená pěkně si přitáhnout opasek, obětovat se. Univerzitní vzdělání má zvlášť na jihu Itálie velký společenský význam, a tak na to rodiny přistupují. Doufají v dobrou a zajištěnou budoucnost svých dětí.

Mnoho mladých lidí denně dojíždí i dvě hodiny z dalekého okolí. Studentské zázemí je špatné v různých ohledech: na „Orientale“ nefunguje menza, nebyly na to fondy, tak se prostě zavřela. Knihovna má omezenou otvírací dobu, chybí kompletní katalogy, studovny, řádné počítačové centrum. Katedry roztroušené po různých starých budovách bojují s nedostatkem učeben. Administrativní personál je někdy lhostejný a neochotný, podle nálady. Studentské slevy např. na dopravu jsou neznámou skutečností. Novější fakulty, např. technická v jiné části města, jsou na tom možná o něco lépe, stejně jako univerzity jinde v Itálii, zvláště pak soukromé. V Neapoli se prostě počítá s tím, že se všichni přizpůsobí, *si rassegnano*. A tak tomu také je, málokdy dojde ze strany studentů k nějakému protestu. Protesty většinou vypuknou v souvislosti s nějakou světovou politickou událostí. Válka v Bosně, v Afghánistánu, v Iráku. To se pak objeví nějakí zvláštní lídři ve značkových tmavých brýlích, obsadí Palazzo Giusso, nově vybělené stěny chodeb a auly posprejují nápisy, z balkonu vyvěsí plakáty s hesly odsuzujícími americký imperialismus a propagujícími levicové komunistické hnutí, a z nemožnosti na několik dnů i týdnů řádnou výuku.

Zda takto opravdu něčemu účinně napomohou, je dost nepravděpodobné, jistě si však tento akt zanesou do curricula s nadějí, že je vynese k politické kariéře.

Je velmi pozoruhodné, že mnoho studentů z relativně dobře situovaných rodin inklinovalo svým politickým postojem ke komunistické straně Fausta Bertinottiho.

Capella Pappacoda je odsvěcená kaple. V pravidelných obdobích roku jsou v jejím okolí vidět hloučky svátečně oblečených lidí s kyticemi květin. To jsou rodiče a příbuzní, kteří se jdou podívat na závěrečnou obhajobu diplomové práce posluchače. Je to vlastně trochu formální ceremoniál, protože výsledné hodnocení se opírá především o předchozí průběh studia. Státní závěrečná zkouška v duchu českého školství se neskládá. A tak když šťastný čerstvý absolvent přijímá gratulace, asi je na místě otázka, jaké ho čeká uplatnění. Záleží na oboru. Většinou je to však ještě strmá cesta. Kurzy master a specializace stojí další peníze. Stáže v zahraničí, praxe, supence, krátkodobé smlouvy, práce na černó. Nekonečné čekání na výsledky konkurzů na státní místa včetně učitelských, kterých je stále méně. Region Kampánie vykazuje 50% nezaměstnanost mladých do 30 let. Protekce je jediná cesta k získání místa s pevnou smlouvou, posto fisso. Nebo se sbalit a odjet, buď na sever Itálie, kde je více pracovních příležitostí, nebo do zahraničí. Ale na to mají povahu a sílu jen ti *nejodvážnější a nejambicióznější*. *Historie se opakuje, z Neapole se nadále emigruje za prací.*

Lenka Uchytílová

Italská inspirace v českém umění 19. století

Není pochyb o tom, že bohatá kultura Apeninského poloostrova je stálou inspirací pro celou evropskou civilizaci. Formy transferu, recepce a transformace této kultury, vycházející z klasických tradic, do zaalpské Evropy se měnily v závislosti na historických okolnostech, politické a hospodářské situaci jednotlivých zemí, na možnostech vzájemného setkávání i obecném slohovém vývoji. Nebylo tomu jinak ani v českých zemích, které se v 19. století jako součást mnohonárodnostní monarchie těšily společenskému, hospodářskému a národnímu vzestupu.

Přínos italské renesanční či barokní architektury pro vývoj stavitelství v českých zemích je všeobecně označován jako „opus italicum“, dílo italské. Méně vystupuje v povědomí veřejnosti **vliv italské architektury na českou tvorbu v 19. století**, ačkoliv právě s jeho podobou je nejčastěji konfrontována, protože zvláště monumentální reprezentativní stavby, které nezapou svojí italskou inspirací, slouží svému účelu dodnes. Vnímáme je však především jako díla národního obrození a výraz emancipace českého národa (Národní divadlo, Národní muzeum), protože převažuje zájem o jejich funkci a forma je vnímána jako důležitý kontext.

Jednou z nejviditelnějších a nejtřvalejších stop zájmu o italskou architekturu v českých zemích během 19. století jsou stavby dokládající, že se italské vzory – odkaz antiky a renesance – staly závaznou normou reprezentativního typu architektury. Na rozdíl od zmíněné barokní či renesanční architektury, která vznikala díky italským architektům a řemeslníkům za jejich pobytu v českých zemích, díla 19. století se rodila z vlastního poznání a studia českých architektů v Itálii a jejich samostatné tvůrčí aplikace získaných poznatků na domácí půdě. Tuto změnu umožnilo především cestování českých umělců na jih a jejich osobní setkání s italskou kulturou, resp. architekturou.

Nová vlna historického slohu novorenesance, který se stal celoevropskou módou, dávala díky rozmachu výstavby monumentálních veřejných staveb (muzeí, galerií, divadel, administrativních budov) mnohem více příležitostí k uplatnění prvků i kompozičních celků odvozených z italské architektury. Ideová náplň většiny staveb byla vysloveně vlastenecká a nositelem těchto idejí se stal v architektuře sloh italského „rinascimento“, souznějící s probíhajícím procesem národní emancipace. Vlastenecké pojetí novorenesančních staveb v českých zemích představuje tzv. generace Národního divadla, skupina významných architektů, sochařů a malířů, k nimž patřili Ignác Ullmann, Josef Zítěk, Antonín Barvitiuss a řada dalších. Typy italizující architektury uvedl do Čech Ignác Ullmann, když v letech 1858–1862 zbudoval palác České spořitelny. Rovněž Zítkovo Národní divadlo (1868–1883) a Zítkův a Schulzův Dům umělců (1876–1884) dokládají renesanční italskou inspiraci, která si uchovala přitažlivost v oboru veřejných staveb až do konce 19. století (kdy převážil

zájem o tzv. českou novorenesanci, jejímž hlavním představitelem byl Antonín Wiehl).

Jejich tvůrci získávali své znalosti renesančního slohu a antických památek kromě studia u významných novorenesančních evropských architektů (E. van der Nüll, A. von Siccardsburg, G. Semper) svými opakovanými studijními pobyty přímo v Itálii.

První cestu za architekturou na jih do Itálie můžeme spojit již v roce 1822–1826 se jménem Josefa Ondřeje Krannera, který se po studiu v Praze vydal na vlastní náklady na vzdělávací cestu do Říma. Ve čtyřicátých letech 19. století jej následoval architekt Josef Niklas. Významnou úlohu dostal Antonín Barvitiuss, který vedl v Římě přestavbu Palazzo di Venezia pro Rakouské vyslanectví a Rakouský ústav a zasloužil se o příkladný restaurátorský průzkum budovy, která bývala též častým útočištěm českých uměleckých stipendistů za jejich pobytů ve věčném městě. V Římě pobýval v letech 1856–1866, průzkumy zpracovával a publikoval po několik desetiletí. Kolem roku 1870 se v Římě vytvořila česká kolonie z umělců, kteří zde dlouhodobě pobývali, aby studovali a dokumentovali jeho pozoruhodnou architekturu, ale také malovali a studovali dějiny výtvarného umění. Výsledkem byla řada kartin a kreseb, které pak architekti mohli použít jako výtvarnou inspiraci pro kompozice staveb i pro jejich vnitřní dekoraci.

Důležitost bezprostředního poznání italského výtvarného umění pro vývoj české architektury a malířství byla reflektována i řadou institucí, které udělovaly nadaným umělcům studijní a stipendijní pobyty a ceny. Velká cena nebo Římská cena umožňovaly až dvouletý pobyt v Itálii. Většina architektů po ukončení studia podnikla cestu po Evropě, během níž nikdy nechyběla Itálie. Důvodem k zahraničním cestám byla mimo jiné též příprava náročných zakázek, jako např. Rudolfinum. Kosmopolitní velkoburžoazie v českých zemích, která byla převážně objednavatelem velkých městských staveb, vyhovovala italská architektura pozdního seicenta, vyjadřující nejlépe ambice mladého národa.

Vedle staveb pro veřejné účely se objevila celá řada soukromých zakázek, především luxusních vil a paláců italizujícího rázu, obklopených parky a zahradami. V Praze v té době vznikly nádherné komplexy jako byla Lippmanova vila (1869), Lannova vila v Bubenci (1860), Schebkův palác

na Novém městě. Barvitiis sám pak italský koncept architektury zasazené do přírodního prostředí realizoval na Vinohradech ve vile postavené pro Moritze Gröheho (1870–1881). Pražským novorenesančním vilám byla v nedávné době věnována větší pozornost. Jejich interiéry charakterizuje dekorace navazující na antické motivy, renesanční krajiny a mytologické předlohy, zasazená do ornamentálních rámců, jejichž předlohami byly stovky pečlivě provedených kreseb v nesčetných náčrtcích, které si pilní architekti přiváželi ze svých náročných italských studijních cest.

Obsahová inspirace architektury se váže k antice, transformované italským renesančním prostředím též v užití sochařských děl se symbolickým významem a dokonce i v názvech reprezentačních prostor jako je panteon, které slouží jako označení pro prostory k uctívání významných postav. Uplatňování motivů antické, resp. italské renesanční architektury se stalo stálou součástí repertoáru každého architekta, stavitele či zednického mistra a tyto motivy se užíváním staly tak samozřejmými, že už jejich italský původ nevnímáme. Ve všedním životě, zejména ve větších městech, jsme jimi doslova obklopeni, provázejí nás denně městskými ulicemi až k místům posledního odpočinku. I když je většinou vnímáme jen pasivně, přece jenom je jejich podoba otisknuta v našem podvědomí a je třeba reflektovat, že jsou trvalou vazbou mezi naším dneškem, případně i životem budoucích generací, a dávnou římskou a italskou minulostí, zakotvenou v architektuře Apeninského poloostrova. Není proto divu, že se italský návštěvník cítí v mnohém u nás jako doma, obklopen stejnými motivy v architektuře, které jsou součástí jeho každodennosti a které se staly téměř věčným jazykem evropské architektury, nesoucím řadu poselství o její jednotě.

Italská inspirace v českém malířství 19. století

Projdeme-li stálou expozici českého výtvarného umění Národní galerie v Praze, nemůže nám uniknout, zvláště v oddělení věnovaném umění 19. století, četnost a obliba italských námětů. Malíře zaujala krajina Apeninského poloostrova, jeho antické památky, přírodní krásy, moře, ale i historické příběhy. Antikizující dekorace obrazů s italskými náměty tvořily ruiny templů na obrazech F. X. Procházky (1806) a Karla Postla, který v cyklu čtyři roční doby zachytil jihoitalskou krajinu. K raf-

aelovské inspiraci poukazuje například Madona s dítětem a malým Janem Křtitelem z roku 1823 od Františka Tkadlíka a dokládá kult Raffaella Santi, považovaného v 19. století za největšího malíře všech dob. Mánesovo Setkání Petrarcky s Laurou v Avignonu roku 1327 zase napovídá velkou oblibu tohoto „krále básníků“. Čeští umělci byli okouzleni setkáním s mistrovskými díly výtvarného umění, s nimiž se mohli seznámit díky subvencovaným studijním cestám již od první poloviny 19. století. Studijní pobyt v Itálii patřil k nezbytné součásti kvalitního uměleckého vzdělání.

Pro nemajetné, ale nadané umělce se nabízelo několik možností, jak se mladí čeští malíři a sochaři mohli vydat do Itálie. Byly to především stipendijní pobyty udělované Společností vlasteneckých přátel umění, které umožnily cestu do Itálie malířům Josefu Führichovi (1827), Václavu Mánesovi (1829), Josefu Vojtěchu Hellichovi (1834–1836). Ve 40. letech 19. století studoval Antonín Lhota v Benátkách a v Římě monumentální nástěnnou malbu. Z mladší generace přinesl italský pobyt inspiraci Vojtěchu Hynaisovi (1875–1878), Bohuslavu Schnirchovi a Bedřichu Havránkovi. Na stipendium Klárovy nadace pobýval v letech 1856–1866 v Římě sochař Václav Levý, jehož sochařskou náboženskou tvorbu charakterizuje inspirace antickým uměním.

Z řady českých umělců, do jejichž díla se osudově promítlo setkání s Itálií a její bohatou kulturou, jsme v krátkém příspěvku uvedli jen některá jména. Souborně byla jihoevropská, a tedy též italská inspirace v českém umění 19. a 20. století představena na dosud nepřekonané výstavě, kterou před deseti lety uspořádal v Obecním domě v Praze Josef Kroutvor. Zobrazila šíří námětů, jimiž italská kultura přispěla k obohacení českého duchovního a uměleckého obzoru, jimiž zaujala a inspirovala generace vnímavých osobností, pro něž setkání s Itálií znamenalo celoživotní orientaci. Tyto osobnosti zprostředkovaly své postřehy, svůj obdiv a lásku k Itálii svojí tvorbou mnoha generacím a přispěly tak k vytvoření pevného pouta mezi českou a italskou kulturou.

Irena Bukačová

Literatura: Josef Kroutvor, Cesta na jih. Inspirace českého umění 19. a 20. století. Praha 1999, Ladislav Varcl (red.), Antika a česká kultura, Praha 1978.

Italský skicář Maxe Švabinského

(1. část)

Jsou země, které vynikají mimořádnou přitažlivostí. Mezi ně patří v první řadě, Itálie. Nejlapidárněji to snad vyjádřil J. W. Goethe, když prohlásil: „Odcházejte, přejeť si, abys teprve přišel.“

Itálie, ponecháme-li stranou turistiku, nejvíce okouzlovala umělce všech zaměření. Namnoze byla spjata i s jejich životními osudy. Pokud jde o umělce z českých zemí, zmiňme alespoň K. Škrétu, J. V. Hellicha či O. Brázdu, kteří v Itálii po dlouhý čas pobývali, a dále ty, jejichž životní pouť se na italské půdě uzavřela, jak tomu bylo u J. Tulky a B. Knüpfera.

Byla to sugesce umění, vlivy antického Řecka, idylický pohled na zašlou slávu starověkého Říma, nádherné přírodní scenerie, vše obklopené mořem, živelnost italského lidu s vrozeným uměleckým sklonem. A nesmí se ani zapomenout, že Itálie do sjednocení v r. 1861 byla rozdrobena do malých samostatných území, což mělo za následek, že jednotliví panovníci usilovali, aby jejich města měla nejkrásnější vzhled a za tím účelem zvali na své dvory nejlepší umělce své doby.

A to vše přitahovalo i Maxe Švabinského, který byl obdivovatelem Itálie a jejího umění.

Nemáme v úmyslu zde rozebírat celou uměleckou dráhu tohoto výtečného představitele českého malířství. Poznamenávám jen, že uměleckou autoritou se stal již od svých 23 let, kdy vyhotovil dvě rozměrné nástěnné malby v přízemí vestibulu bývalé Zemědělské banky Na Příkopě č. 20 v Praze.

Max Švabinský se na svou druhou cestu do Itálie vydal v r. 1925, rozhodnut zachytit do skicáře nejzajímavější motivy z navštívených lokalit. Jeho barvitě vyprávění provázené kresbami se podařilo zachytit a zpracovat v dnes již zapomenuté knížce, která vyšla v téměř roce v nakladatelství Jana Štence. Nese název, který jsme dali i do záhlaví tohoto článku. Jejím autorem je český univerzitní profesor František Žakavec, který působil na Komenského univerzitě v Bratislavě. Byl autorem řady českých publikací, mj. o díle J. Mánesa, M. Alše, J. Preislera a též o budovatelích pražského Národního divadla.

V tomto článku jsme použili některé pasáže z této zajímavé knihy. Nemáme, bohužel, možnost doprovodit je skicami, které M. Švabinský vyhotovil. Úvodem Švabinský skládá hold této zemi následujícími slovy: „Itálie! Kouzelné slovo. Krásná země, jak krásní jsou její lidé. Země sladká a vlídná, modrá obloha, vůně na cestách, všude plno révy, překrásná Toskána, Umbrie. Země plná slunce. Napojím se sluncem, abych vystačil pak v Čechách po celý rok. A budu si dělat kresby, jen namátkou to, co mě chytí, abych měl vzpomínky na prožitě krásy.“

Do Itálie vstupoval přes Švýcarsko, kde měl jakési řízení v Bernu. „Když jsme projeli dlouhou chodbou simplonského tunelu, dostal jsem na tvář již světlý polibek Itálie. Vzpomněl jsem si na několik veršů, které si právě před padesáti léty recitoval mladý Vrchlický, když skrze hory jel do Itálie, úpatím Apenin a na březích Panara a u Ligurského moře mohl napsat svůj nezapomenutelný „Rok na jihu“. Ve Švabinského náčrtníku není nic z Milána, kam ještě mohutně zalehl sever svou obrovskou katedrálou z mramoru. Není v něm nic ani z následné zastávky v Benátkách, kde na moři slaví svatbu vyšňořená krajkami kružeb severní gotika, byzantským východem oblečená v přepychové plášť, a přece tak ceněná, nenechala ve skicáři stopy.

Až ve Florencii, která uchvátila Švabinského a je nejen královnou Toskánska, ale i zaslíbená země krásy, kolébka sladké, nové řeči Dantovy i nejslavnějšího rinascimenta stavitelů, sochařů a malířů. Prohlásil, že v městě někdy Medicea Nádherného přál by si zůstat i déle, zažít zde též svůj „rok na jihu“. Ne již v prázdninovém „sladkém nic nedělání“ (dolce far niente) nýbrž také v tvrdé práci, jak o ní mluví díla zanechaná velkými mistry.

Vonící vavříny v Giardino di Boboli lákal by i jeho, aby s ním mohl zavodit o věnec slávy, jako tam naproti ve Fiesole, po léta tvořil a zápasil švýcarský představitel alegorického symbolismu A. Böcklin, ten přesazený severní mohutný dub, nakonec lánaný až udolaný mrtvicemi.

Svítek lauru vložil na svém dřevorytu do ruky prezidenta T. G. Masaryka, laurem vydekoroval na škole Hynaisovi k jeho sedmdesátým narozeninám vstup do atelieru.

Od prohlídek sbírek kostelů a chrámů odebral se osvěžit pod vavříny v Boboli. „Chtěl bych žít aspoň rok ve Florencii a každý druhý den bych seděl

v Boboli. Je tam tak sladko, volno. Duše se svými stesky a boly „padla tichu na dno“ (Vrchlický).

Přes Palazzo Pitti a přes Arno a jeho mosty k Palazzo Vecchio, k dómu, Campanile a baptisteriu, k věžím Badie a Borgello, k Santa Maria Novella a k zelené mase Cascin na rovině a naproti k obzoru, k horám, kde, mezi Monte Ceceti a Monte Rinaldi, leží Fiesole: Překrásná Toscana.

Cílem Švabinského je však ostrov Capri. Nuže k němu blíž.

Při jízdě krajinou, kterou projíždí, se tato rychle rozvíjí a obměňuje. Stírdají se města – Siena – město se znakem drsné vlčice, položená na třech pahorcích, Ravenna – kdysi Benátky starověku, dnes od moře oddálená, plná modravého přísvitů starokřesťanských mozaik, jimi se ještě inspiroval Puvis Chavannes, Orieto na své tufové skále, Perugia, hlavní město snivé Umbrie Pietra Vannucciho, učitele Raffaellova, na uzlu pahorku nad Tiberem.

Švabinský si již za loňské cesty, v témže ročním období, perem nakreslil pohled na toto město, v účinném náznaku italských měst: nízké střechy, věže nad nimi, linie hor a oblaka.

Následovalo Assisi. Perokresba rovněž z loňského roku zachycuje kus pohledu na toto dnes malé město, kde před staletími, po lehkomyšlném mládí, šel do sebe František, zvaný Franciscus, prý podle své francouzské matky, a proto, že mluvil její mateštinou. Odšel se hnědou kutnou svých bosých Františkánů, miloval Boha, slunce, měsíc, zvířata, květiny a snad trochu i svatou Kláru.

Po smrti byl uložen v krásné dvojité bazilice na assiské výšině.

Švabinského perokresby nejsou statické, číší z nich život.

Z Assisi se Švabinský přesunul do Viareggia, kde byl i před rokem, o čemž má záznam ve svém náčrtníku obsahujícím zajímavá místa. Dal se na ně lákat šploucháním, rozmarem vln a pěny, pohupy plachetnic, těch pestrých motýlků na modrých mořských lánách se slaným závětrím a mdlým zápachem chaluh. Je to vždy pohyblivý záznam chvíle.

A opět mu vytanou na mysl verše z „Roku na jihu“ Frída Vrchlického, jemuž se Švabinský kdysi rovněž poklonil portrétem.

Jednoho dne stane v nedalekém Livornu, před tím rozbouřeným titanem, jenž vzdul jeho rytmus

a dal jeho poezii perspektivy. „Má duše vězněm tvým je navždycky.“

V hlavě mu bouří příboj veršů nejpesimističtější básně z jeho „Symfonie“.

A Švabinský opět pokračuje o tom, co ho obklopuje. Noci jsou zde překrásné. Obloha temná jako inkoust, na proměně plno lidí, bary, obchody jsou osvětlené, vějířovité palmy se rýsují proti osvětlené květinové proměně. Kvetou oleandry.

A v Římě nedbá tužka prázdninového poutníka o krajinářskou romantiku zříčenin Fóra a Palatina, nedbá o hrdé architektury Římu renesančního a barokního, nýbrž kreslí – v zoologické zahradě a právě palmy. Ze zvířat si všímá jediné lvů. Vyhledává to, co ho přibližuje k žáru a tropům. Trochu zimomřivý v Čechách je tady ve svém živlu.

A poprvé v životě jede do Neapole. Z vlaku vidí ubíhat zpět Campanii s troskami oblouků antických akvaduktů a pohanských hrobů.

Vlak vjíždí do mezery mezi Albánskými a Sabinskými horami. Je vidět Praeneste – Palestrina, následuje údolí Sassa a vpravo a vlevo vysoko na pahorcích tkví hnízdo Segni, Anagni, Sgurgolo, Farentino, Frosinone a jak se ještě jmenují. Dráha pak vede rozkošným údolím Liru, vskutku lyrickým. Svrchu kyne památné Monte Cassino. Pak již zdáli je vidět Vesuv.

Dojeli jsme do Neapole. Je to pestré, ale hluché, splašené a smrduté město oslů, mezků a mul. Vyjídi si však z jeho řvoucích, křivých, stoupajících ulic a uliček vzhůru. Jako kdybys slyšel znít zvony, zapomeň se Viktorem Hugem všedních a neudných nápisů so zdech a před okouzlující vyhlídkou si vzpomeneš na staré rčení: „Vedi Napoli e poi mori“ (pozn.: Je to slovní hříčka „vidět Neapol a zemřít“). Ve skutečnosti Mori je název obce a slovo mori je imperativ od slova morire –zemřít).

„Tak poprvé vidím Vesuv. Je to divné¹ tak skoupě, ale upřímně poznamenal malíř kresby. „Sopka, hora jež žije a cosi tají. Čekáš, že se pohne.“

„Jímá mě nevolnost seveřana před horou, která stále kouří. Letos dýmá nějak zvlášť vydatně. Jsme hluboko na jihu, v jeho červencovém žáru, ale zde je i horká hora. Tušíš to žhavé magma v obrovském kotli čarodějů. Dále se táhnou ony Campi Flegei, jež kdysi byly jevištěm strašlivé činnosti vulkanické.“

U pověstného jezera Aventinského prý Enea se Sibylou vstoupili do podsvětí. Křesťanská legenda

klade pak vchod do pekla přímo do jícnu Vesuvu, kudy se prý vrhl vzteklý dábel, když viděl, že ukradený kus nebe je na otvor příliš veliký.

Jan Neruda, druhý český zesnulý básník, který v těchto místech dlel před 25 lety (srovnání s r. 1925) k této sopce uvedl: „Sám Vesuv ví, co tomu kraji je ještě souzeno, oheň je mlčenliv jako ta noc pravěku, jejímž je zbytkem. Jen si ten obr oddychne a kam sáhl jeho dech, je poušť.“ Dnes je zde však ráj. Vchod do pekla zná každé náboženství. Vchod do nebe je v mlhách,“ povzdychl si Neruda v Neapoli. „Může nás tu však oblažit háv vegetace, moře dodává svěží ovzduší, dálky jsou čisté a trpytné jako drahokamy na moři, jemně se kreslí a ladně kolorují promontorní rysy a ostrovy s bílými městy v klínu, jen volající po hudebních verších mrtvého básníka našeho Máje. Ale všechen světobol vyprodán. Jen onen Frohblick zde vládne, Veselý pohled, o němž pravil Goethe, že jen na jihu lze ho dosíci. Však tu všude Římané stavěli své vilky, sám Vergil zde básnil, sám zbožňovaný Augustu jezdil sem na oddech. V hájích byly mondénní starořímské lázně. Veselé poživáčné město pohřbil sopečný popel v Pompejích.“

Ohlédneme se rychle po Vesuvu, ale zdá se, že nám bude milostiv a kouzlo spaniléhoobrazu nezruší.

Florence je ryzí Vlaško, Řím je střed někdejší římské říše a nyní římského katolictví, ale tento jih poloostrova je stále ještě Řecko a pohanství.

Má-li Florence jméno latinské a Řím etruské, je Neapol jméno řecké: „Nové město“ místo staré Parthenopé, kterou založili potomci eubojských chalkidských Aiolů.

Vše kolem připomíná Řecko a jeho mýty. Ne-daleko je Paestum, Tuscola, tam mys, hora, město, nesou dosud řecká jména, někdy i po bytostech z řeckých bájí.

Při těchto pohledech vzpomeneš pak zvláště na mořeplavce Odyssea a jeho bludnou cestu od Troje po Ithaku. „Doznás sám“, popsal to Goethe o Odysseji, „že mně zde přestala být básní, zdála se přírodou samou.“

O čtyřicet let nato Goethův maltézský chráněnc, malíř Fridrich Preller, pojal zde myšlenku svého cyklu o Odysseovi. Když si po letech takový cyklus objednal výmarský velkovévoda, zajel opět sem, do Neapole, na Capri, na pobřeží sorrentské a amfíské.

Zde někde získal architekt Josef Žitěk podnět pro svůj cyklus vytvořit budovu výmarského muzea, což učinil a vkomponoval do něj důstojný prostor pro Goethovu sochu a Prellerovu síň. Tato stavba získala Žitkovi věhlas v rodné Praze a přispěla k jeho vítězství v soutěži o stavbu Národního divadla.

Švabinský pak líčí, jak siréna Parthenopé osnovala plán na zničení Odysseovy lodi, což se jí nezdařilo. Byla pohřbena na místě, kde později vzniklo stejnojmenné město, přezvané později na Neapole.

„Come si chiama quest'isola?“ Zeptal se Švabinský elegantního pána sedícího na lavici se svou signorinou. „Mais c'est Capri“, odpověděl ihned francouzsky a jako pravý Neapolitán se ihned nabídl za průvodce. Byl však s díky odmítnut, neboť nejlepším vždy bývá pan Náhoda.

„Capri! Tam si odpočinout,“ řekl si Švabinský pro sebe. „Mám v představě ostrov blažených, obklopený mořem splývajícím s oblohou. Parník neapolské plavební společnosti kotvíci u Santa Lucia Castel dell'Oro vyplouvá v devět hodin. Když odrazí od břehu a vzdaluje se od Neapole stále více, pohled ovládne Vesuv.“

Tužka Švabinského jej zachytila spolu s bílým městečkem rovných střech na jeho úpatí u tmavého pruhu moře při břehu. Je 16. července.

Když parník obeplul Punta di Sorrento zamířil ke Capri. Rázně se nesl mořem, břitce „stříhaje vlny“, jak říkají Dalmatinci. Sem tam pluje kolem malá plachetnice. Před 55 lety ze Sorrenta na takové bárce vyplul Jan Neruda. Nechtěl přímo na Capri, nýbrž jen do „Modré jeskyně“, aby poznal onu zvláštnost ostrova, kterou třicet let předtím, jako výborný plavec, ve známost uvedl básník a malíř August Kopisch, kdysi žák pražské malířské akademie.

I můžeme si zde v pohodě mořské plavby vyvolat tu Nerudovu cestu do „Grotta azzurra“ (Modrá jeskyně), podle jeho vlastního líčení v „Obrázcích z ciziny.“: Jsou čtyři cestující v té sorrentské bárce mimořádně vypravené s pěknými sedadly, plátěnou střechou a nezplátovanou velou“ (plachtou). Náš básník, již s plnovousem Mladočecha, cestuje se svým českým souputníkem a dvěma ruskými kupci z Moskvy. Vezou je tři veslaři „chlapi jako by je byl z hnědé lávy vyřezal“, na hlavách červenou čepici jako dlouhou punčochu, v pruhované košili

a spodkách, vše vyhrnuto a rozhrnuto a na černých prsou pytlíkový amulet.

Den byl překrásný – pokračuje Neruda – moře jen málo vzedmuté, neapolský záliv toho dne rozkošný. Konečně po tříhodinové plavbě přejeli jsme hnízdo Anacapri a pluli podél hladké skalní stěny, na jejímž konci je „Grotta azzurra“. Zcela maličká kocábka čekala u vchodu do jeskyně. Museli jsme do ní přelézt, sednout si na dno a shýbnout hlavu. Když jsme tak učinili, vstříčili nás dovnitř. Dlouho člověk nechápe, proč je vlastně zde. Jeskyně je jenom na čtyřicet stop vysoká, asi půldruhého sta dlouhá a polovic toho široká. Její stěny jsou vápencovité, místy krápníkové. Vpravo vstupu je druhá jeskyňka, menší, o kousek dál výstupek, patrně pro slézání do bárky určené. Sem vedla chodba nyní zazděná, od jakés vily Tiberiovy.

Také barva obrazů, co jsem jich kdy z „Grotty azzurry“ viděl, vřady byla přesycena. Avšak konečně přece dostává reflex v pravé síle (skalní stěna venku je ve stínu), sluneční paprsky prorážejí dál do mořea odtud teprve vráží do jeskyně světlo pod vodu. Bílé stěny byly pokryty lehkým modrým snem.

A kamkoli pohlédneme pod sebe, samé modravé stříbro. Vidíme až dolů na to hluboké dno. V plné bezstarostnosti prohánějí se pod námi stříbrné rybky. Z krápníkových stěn řinou se modré slzy. Když seběhnou až k vodě, zablesknou se jako zářivý démant a mlsná vlnka je slízne.“

Tak se český poeta roku 1870 i náš malíř podívali za svých kapricioních prázdnin do „Modré jeskyně“ a nakreslili ji z lodičky.

A nyní se opět vraťme k vyprávění Maxe Švabinského. „Jsem už na Capri. První pohled je na Vesuv. Vesuv, pořad a pořad je vidět. Je ráno, z modrých tonů přerývaných mlhami vystupuje a kouří. Bude horko. Je zde překrásně“.

Je na ostrově – té lodi ustrnulé v moři. Jako by všechna pouta byla zpřetrhána s ostatkem světa. Modré vlny bezpečně plní hluboký příkop k pevnině.

A je vysoko. Znovu a znovu si chváli své orlí hnízdo. „Jsem vysoko v Anacapri, pode mnou Capri a modré moře. Jsem vysoko až na Monte Solari. A uleví vždy svému dojmu kresbou. Jsou tu skvělé vyhlídky k Sorrentu, Neapoli, k Procidě s Ischií, na moře.

Parníček pluje a zanechává za sebou dvě rýhy. Z druhé strany Solari, spadají skály příkře do moře.

Děsné skály, hory skal, kolmo do moře, příšerné výšky, jen sem tam stromeček a modrá, sytě modrá obloha. Svatovítský kostel je hračkou proti těmto strašlivým skalám. Podívá-li se člověk na ně nahoru, zatočí se mu hlava.

Švabinský se vyhýbal kresbě těchto příšerností. Dělal jsem jen vlahé pohledy, líbeznot, teplo, odpočinek. Anacapri. Vůně. Víno se nalévá, sama vinice, horko, moře s oblohou se snoubí, moře modré a sytě, slunce je dostatek, musím si sednout do stínu.

Všude myrta není. A severan sedící ve stínu blaženě odpočívá. Zrak stahuje se od obzoru, přes modré vlny, blíž a blíž, sem dolů, kde je Torre Damecuta, a blouří po stříbrošedé zeleni oblych korun oliv, po rozmarných svítcích girlandách révy, po křivolakých, hustolistých vidlicích vždy zelených středozemních dubů.

Ne nadarmo je siesta slovo italského původu. Usínáš, usnul. A z hloubi minulých let vystává si, ve svém snění, před sebou sám, štihlý jinoch z Moravy, pln svatého nadšení mládí. Žák básníka a malíře Piknera, ale i cititel Böcklina, prerafaelistů, novoromantiky z konce století. A Itálie – ta vedle jeho rodné Moravy patřila vždy k jeho nejoblíbenějším zemím.

I když sloh Švabinského vyprávění je poznamenán dobou, italské postřehy jsou nanejvýš zajímavé. Škoda jen, že nelze uveřejnit i jeho „italský skicář“, který by jeho vyprávění – jak náleží – dokreslil.

Cyril Kříž

Pražská konzervatoř opět v Itálii

Ve dnech 26.–29. dubna se na pozvání ředitele Konzervatoře v Trentu uskutečnil výměnný zájezd nejlepších posluchačů Pražské konzervatoře (PK). Podle výslovného přání organizátorů to měl být operní koncert, a tak pěvkyně M. Gemrotová, E. Pavlů a B. Perná zpívaly program složený z děl A. Dvořáka, R. Schumanna, W. A. Mozarta, C. M. von Webera, P. I. Čajkovského, B. Smetany a ital-

ských autorů Giacomu Pucciniho, Giuseppe Verdiho a Gaetana Donizettiho.

V pondělí 27. 4 jsme měli vystoupení v nádherném sále Comune di Trento – Palazzo Geremia, další den pak v pobočce trentské konzervatoře v Riva del Garda. V úvodu každého koncertu bylo autorem této zprávy připomenuto významné výročí PK – 200. výročí založení této nejstarší hudební instituce ve střední Evropě, její historie a současnost, význam pro hudební vzdělanost nejen v českých zemích, ale i pro celou Evropu.

Velmi početné publikum nadšeně aplaudovalo třem krásným dámám z Prahy, kritika odborné i laické veřejnosti byla velmi lichotivá a koncert se stal nejen propagací PK a české kultury, ale i představením nejmladší umělecké generace a pozvánkou k návštěvě ČR, a zvláště Prahy.

Trentští přijedou do Prahy někdy na podzim, měli by mít koncert na Pražské konzervatoři a i my jim na oplátku chceme říci „...benvenuti a Praga“.

Radomír Melmuka

Dvousté výročí Pražské konzervatoře bude vzpomenu i v Itálii

Pražská konzervatoř byla založena v roce 1808 Jednotou pro zvelebení hudby v Čechách jako soukromý ústav pro výchovu orchestrálních hráčů Vyučování bylo zahájeno až v roce 1811. Spolu s Univerzitou Karlovou je nejstarší kulturní institucí ve střední Evropě. V čele této slavné školy stála řada vynikajících umělců – vzpomeňme např. A. Dvořáka, absolventy byli a jsou nejen Češi, Moravané a Slováci, ale mnoho cizinců z celého světa. Při této příležitosti je pořádána řada akcí – koncerty, divadla, přednášky a také putovní výstava. Ta obsahuje 20 panelů, z nichž devatenáct je věnováno historii, současnosti a budoucnosti PK a poslední, dvacátý, vztahům PK nebo české kultury k zemi, kde bude výstava instalována.

Počítáme s tím, že na vernisáži vystoupí vynikající studenti PK. Náklady na jejich cestu a pobyt hradí česká strana. Předběžná dohoda je zatím

s těmito konzervatořemi v Itálii: Trento, Brescia, Firenze, Pescara, Napoli, v jednání je Palermo, Roma a Trieste.

Radomír Melmuka

O činnosti obnovené pobočky Společnosti přátel Itálie v Hradci Králové

* Dne 29. dubna 2009 se od 19.00 hod v restauraci v Městských lázních konalo neoficiální setkání členů Společnosti přátel Itálie a zájemců o členství. V příjemném prostředí této nedávno zrekonstruované a znovu otevřené restaurace s výhledem na Labe se setkala na třicet milovníků krásné země na jihu Evropy. Účelem tohoto setkání bylo především seznámit zájemce s činností a připravovaným programem pobočky SPI Hradec Králové, představit členy výboru a jejich role ve vedení společnosti. Hlavním cílem ale bylo vzájemně se poznat, popovídat si o Itálii a o všech věcech, které nás zajímají. Skvělé prostředí dotvářela italská hudba (písničky letitě i současné), italské víno; vedení restaurace pro nás připravilo speciální menu z typicky italských pokrmů, široký byl i výběr italských bílých a červených vín. Poslední účastníci se rozcházeli kolem jedenácté večer. Jaká byla atmosféra, můžete vidět na **fotografiích umístěných v naší fotogalerii**: <http://prateleitalie-hk.ning.com>

* **Dny italské kuchyně.** Ve dnech 22. a 23. května 2009 se uskutečnily italské gastronomické hodiny, které naše Společnost přátel Itálie Hradec Králové uspořádala společně s cestovní kancelář BK Tour a restaurací v Městských lázních.

Naším cílem bylo nejenom si společně pochutnat na skvělém italském jídle, jež bylo připraveno za asistence a dohledu italského odborníka z Apulie, ale také ukázat, jakým způsobem stolují a hodují Italové, kteří jsou známí svojí kuchyní a také svým uměním si pokrmy vychutnávat a užívat.

Dnů italské kuchyně se ve dvou dnech zúčastnilo osmdesát osm příznivců italské gastronomie, kteří měli možnost ochutnat celkem dvanáct chodů a dva druhy moučnicků. Vše bylo doprovázeno italským bílým a červeným vínem, na úvod večera se podával typický italský aperitiv. Dokonalou

atmosféru obou večerů doplňovaly i populární italské písně.

Z reakcí a komentářů bylo jasné, že hosté odcházeli dostatečně najedeni a spokojeni s příjemně prožitým večerem. Další Dny italské kuchyně plánujeme na podzim, pravděpodobně se uskuteční v měsíci říjnu.

Fotografie z obou večerů naleznete v samostatných fotogaleriích **Dny italské kuchyně den první** a **Dny italské kuchyně den druhý**.

* **Ochutnávka toskánských vín.** Dne 28. května 2009, sklípek pana Pohnera v Hradci Králové. Člen Společnosti přátel Itálie pan Vladimír Kadleček připravil zájemcům – členům SPI úžasný večer. Ochutnávka toskánských vín byla spojena s poutavým a poučným vyprávěním o kvalitách jednotlivých druhů vín a o oblasti, kde se tato vína vyrábějí. Bílá vína byla podávána s bílým chlebem a špičkovým toskánským olejem, chuť vín červených vynikla u typických toskánských uzenin (Sbricciolone al tartufo a Salame con vino rosso di Montepulciano) a speciální paštičky připravené z kuřecích jater a vepřového masa podle rodinné toskánské receptury.

Ochutnávali jsme sedm druhů vína z rodinného statku Ciappiů Casa alle Vacche. Bílá vína – Fernando, Vernaccia. Červená vína – Chianti, Merlot, Acantho, Aglieno a Cinabro. Účastníci degustace byli nadšeni nejen z vín a pochutin, ale také z vřelého projevu a komentáře Vladimíra Kadlečka, který byl plný lásky a obdivu k této části Itálie, k Toskánsku.

Jak vypadá příjemný večer s Toskánskem, můžete vidět v naší **fotogalerii**. Zájemci měli také možnost si některá vína zakoupit přímo na místě. V případě Vašeho zájmu o toskánská vína, olivový olej či další výrobky z této oblasti se můžete obrátit přímo na pana Kadlečka; tel.: 603 554 501, e-mail: kadlecek@dentunit.cz

Připravované akce:

- **Italský večer**, úterý 16. června 2009 od 19.30 v Pizzerii Etna – u ježka v kleci, Foglarova ulička (průchod mezi ulicí Švehlova a Tylovým nábřežím).
- **Slavnostní otevření pobočky** v restauraci v Městských lázních – září 2009.
- Přednáška o **Sardinii**, říjen.
- **Za vůněmi severní Itálie**, gastronomicko-kul-

turní exkurze, cca 3–4 dny, říjen.

- Křest knihy PhDr. Nelly Mlsové, Ph. D. **I já jsem byl v Itálii**, listopad.
- Vánoční italská besídka – italský večer v Aquaparku s italskou hudbou a těstovinovým rautem (prosince).
- **Italský filmový klub**
- Večer neapolské písně CANZONE NAPOLETANA.
- Přednáška Jak se cestovalo do Itálie a jak se o tom psalo.
- Pravidelné gastronomické večery s italskými pokrmy a vínem.
- **Bel Paese – cyklus přednášek o Itálii**

Součástí programu pobočky bude také cyklus přednášek o Itálii s názvem Bel Paese, který se zaměří na jednotlivé italské regiony a představí je zájemcům z různých úhlů pohledu (historie, tradice, zeměpisné zvláštnosti, dialekty, gastronomie, místa chráněná UNESCO, apod.). S tímto cyklem začínáme již v říjnu tohoto roku, kdy bude představena Sardinie.

*Jana Broukalová, Karel Mls
pobočka Společnosti přátel Itálie Hradec Králové*

Zápisy do kurzů italštiny pro děti od 6 do 15 let

Asociace Italský vzdělávací institut zahájila zápisy do dosavadních doplňovacích kurzů italského jazyka a kultury pro žáky předškolního věku, základních a středních škol mluvící italsky a do kurzů italské literatury pro studenty, kteří se připravují na mezinárodní bakalářské zkoušky i pro studenty, kteří budou pokračovat ve studiu v italské škole. Jako novinka budou probíhat zápisy také do kurzů italského jazyka pro děti od 6 do 15 let, které dosud italsky nemluví a chtějí si italštinu osvojit jako cizí jazyk.

Školní rok v rozsahu 150 vyučovacích hodin, rozdělených do dvou lekcí týdně, každá o dvou 60minutových hodinách od 16.30 do 18.30 bude zahájen 2. září 2009 a skončí 17. června 2010.

Kurzy jsou vedeny vyučujícími, kteří jsou absolventy italských univerzit, a budou se konat v bu-

dově Gymnázia v Josefské ulici č. 5 v Praze 1, Malá Strana.

Další informace o všech kurzech najdete na adrese:

Istituto Italiano di Istruzione, Čermákova 7, 120 00 Praha 2

Tel.: 776 824 746, 724 124 838

www.scuolaitaliana.cz

info@scuolaitaliana.cz

Skype: *ScuolaitalianaDi Praga*

Facebook: *Scuola Italiana Di Praga*

Pro Vaši informaci

- **Jako každoročně je k letošnímu prvnímu číslu Zpravodaje přiložena poukázka k úhradě ročního členského příspěvku.** Vám, kteří jste příspěvek na r. 2009 již uhradili, sdělujeme, že distribuční firma vkládá poukázky automaticky do všech výtisků a že jsme nemohli ovlivnit, komu poukázku poslat a komu již ne. Členům, kteří úhradu příspěvku dosud neprovedli, připomínáme, že podle usnesení VI. valného shromáždění je **minimální výše příspěvku** u zaměstnaných členů 200 Kč a u studentů a důchodců 100 Kč. Zmíněné usnesení ukládá všem členům, pokud se z jakéhokoliv důvodu nemohou na činnosti podílet, plnit alespoň základní členskou povinnost, řádně a včas platit roční členské příspěvky ve stanovené výši a **podle svých možností i ve vyšší částce.** Neuvedete-li při úhradě poukázkou jako variabilní symbol číslo svého členského průkazu, jsme schopni přesto Vaši úhradu identifikovat. **Při úhradě bankovním převodem bez Vašeho členského čísla jako variabilního symbolu je však nutné jako doplňující údaj uvést Vaše jméno a příjmení.** Úhradu můžete také učinit hotově u kterékoliv pobočky České spořitelny. **Náš účet má č.1937698369/0800.**
- **Do 18 kurzů itaštiny pořádaných pražskou pobočkou se ve druhém pololetí šk. roku 2008–2009 zapsalo rekordních 143 posluchačů. Rozvrh kurzů na první pololetí šk. roku 2009–2010 bude zveřejněn v příštím čísle Zpravodaje a na našich webových**

stránkách. Zápisy na internetu budou možné ihned po zveřejnění. Osobní zápisy budou zahájeny v pondělí 14. září.

Kurzy budou zahájeny od úterý 29. září do pondělí 5. října. **Mimopražské pobočky prosíme o urychlené dodání rozvrhů jejich kurzů a termínů zápisů, abychom je mohli zveřejnit** současně.

- **Prezentace knihy Massima Recchionio „Ultimi fuochi di Resistenza“** (Poslední výstřely odboje) za početné účasti italské komunity a členů naší Společnosti se konala 2. dubna v atriu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.
- **Oslava 64. výročí osvobození Itálie,** které připadá na 25. duben se konala 24. dubna v Italském kulturním institutu. Po projevu velvyslance Itálie J. E. Fabia Pigiapoco promluvil představitel českého odboje, terezínského muzea a Národní asociace italských partyzánů v ČR. Na závěr byl promítnut film Řím, otevřené město.
- **Přednáška prvního československého velvyslance po sametové revoluci** a místopředsedy Společnosti přátel Itálie Jiřího Holuba **„K současnému dění v Itálii“** se koná **ve čtvrtek dne 25. června v 18 hodin,** opět ve spolupráci s Jednotou tlumočnicků a překladatelů **v zasedací místnosti č. 201 ve II. poschodí „K CENTRA“ na Senovážném náměstí 23** v Praze 1.
- **Pražská pobočka** ve spolupráci s umělci ze Saleterna **připravuje na 5. srpen koncert neapolských písní,** který se bude konat **opět ve Foersterově síni.**
- **Zájemci o individuální výuku češtiny pro Italy žijící v Praze** se mohou obrátit na členku Společnosti přátel Itálie Mgr. Izabelu Walaskou, tel.: 739 514 383, e-mail czechlessons@seznam.cz. Vhodnou učebnicí je „Volete parlare cecco“ autorky Heleny Remediosové, Elgy Čechové, která vyšla ve třetím vydání v nakladatelství Harry Putz, Liberec 2009 a je k dostání ve větších knihkupectvích.
- **Brněnská pobočka** připravuje na 15. září valnou hromadu. Doplněním výboru o nové členy

hodlá přikročit k rozšíření činnosti, mimo jiné i o pořádání kurzů italštiny.

- **Olomoucká pobočka Společnosti přátel Itálie uspořádá opět od pondělí 17. do pátku 21. srpna 2009 letní intenzivní kurz italského jazyka „Týden s italštinou“.** Předměty kurzu: konverzace, gramatika, reálie, filmy. Denně 6, celkem 30 vyučovacích hodin. Vyučují: italský rodilý mluvčí a zkušení čeští lektori. Cena 2.900 Kč s 5% slevou pro členy Společnosti přátel Itálie. Přihláška a záloha 1.000 Kč do 30. června. Mimoolomouckým účastníkům může být zajištěno ubytování dle individuálních požadavků sdělených do 15. června. Bližší informace Dott. Kvido Sandroni, tel.. 605 544 321 e-mail: italiano-ol@volny.cz
- **Předsednictvo celostátního výboru Společnosti přátel Itálie pověřilo Ing. Janu Broukalovou oživením činnosti naší pobočky v Hradci Králové.** Díky její kvalifikovanosti a tříměsíčnímu osobnímu nasazení se jí podařilo ustavit přípravný výbor, získat přes 40 nových členů, vyřídít pro pobočku všechny potřebné formality a uskutečnit v dubnu a květnu první akce (viz článek o prvních i připravovaných akcích na předešlých stránkách). Díky členu pobočky Ing. Karlu Mlsovi, Ph.D., se podařilo zřídit i webové stránky pobočky: <http://prateleitalie-hk.ning.com> (stojí za to si je otevřít) a e-mailovou adresu: prateleitalie.hk@seznam.cz
- **Vedení naší Společnosti jedná s Mgr. Lucíí Chvojkovou,** která vystudovala italštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, **o obnovení činnosti** naší, v devadesátých letech aktivní **pobočky v Liberci.** Publicistické, tlumočnické, překladatelské a průvodcovské činnosti se posledních 15 let zabývá vším, co je spojeno s Itálií. E-mail: Lucie.Chvojkova@seznam.cz
- **Se Šárkou Repíkovou,** odbornicí v oblasti italské filologie a literatury, tlumočnicí, překladatelkou a učitelkou italského jazyka **je vedeno jednání o obnovení činnosti naší pobočky ve Zlíně.** Mimo získání několika nových členů si předsevzala obnovit od druhého pololetí příštího školního roku pobočkou organizované

kurzy italštiny. E-mail: Retikiva.sarka@seznam.cz

- **ENIT – Italská národní agentura pro cestovní ruch** má sídlo na adrese: Čermáčkova 7, 120 00 Praha 2, tel.: 222 523 572, fax 222 523 566, www.enit-italia.cz.
  - Společnost přátel Itálie se od března stala řádným členem Italsko-české obchodní a průmyslové komory.
  - Březnovým číslem měsíčníku **PROGETTO REPUBBLICA CECA** v něm skončilo zveřejňování zpravodajství z Italsko-české obchodní a průmyslové komory. Tento časopis bude nadále vydáván dosavadním vydavatelem jen v italsko-anglické verzi.
  - V měsíci květnu vyšlo první číslo nového dvouměsíčníku **CamC MAGAZINE** vydávaného v italsko-české verzi Italsko-českou obchodní a průmyslovou komorou. Jeho název je zkratkou italského názvu **Camera di commercio e dell'industria Italo-Ceca**...
  - Všechny členy a příznivce naší Společnosti, kteří si přejí **zasílání Zpravodaje přes internet,** prosíme, aby nám to sdělili. Ušetřili bychom náklady na jeho tisk a distribuci.
  - **Členy brněnské, českobudějovické, hradecké, olomoucké, plzeňské, pražské a teplické pobočky,** kteří tak dosud neučinili, **žádáme, aby svým pobočkám sdělili e-mailové adresy,** aby mohli být operativně informováni o aktivitách svých poboček.
  - **Zájemcům o výtisky Zpravodaje z předešlých 13 ročníků je můžeme zaslat** za sníženou cenu 15 Kč za jedno číslo. Při odběru alespoň pěti čísel nebudeme účtovat poštovné.
- Redakční poznámka: Jako odpovědný redaktor se omlouvám, že se mi dosud nepodařilo nahradit zpoždění ve čtvrtletním vydávání Zpravodaje.** Je způsobeno mým zaneprázdněním v souvislosti s dlouhodobým vážným onemocněním mé manželky. Doufám, že všichni čtenáři moji omluvu přijmou.

Rostislav Pietropaolo

OBSAH 1. ČÍSLA XIV. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

Rostislav Pietropaolo: Úvodem	1
Josef Kašpar: O životě v Itálii – 2. část	1
Lenka Uchytílová: Neapolské fragmenty – Univerzita	4
Irena Bukačová: Italská inspirace v českém umění 19. století	5
Cyrill Kříž: Italský skicář Maxe Švabinského – 1. část	8
Radomír Melmuka: Pražská konzervatoř opět v Itálii	11
Radomír Melmuka: Dvousté výročí Pražské konzervatoře bude vzpomenuáno i v Itálii	12
Jana Broukalová, Karel Mls: O činnosti obnovené pobočky SPI v Hradci Králové	12
Zápisy do kurzů italštiny pro děti od 6 do 15 let	13
Rostislav Pietropaolo: Pro Vaši informaci	14

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Jana Broukalová, Irena Bukačová, Josef Kašpar, Cyrill Kříž, Radomír Melmuka, Karel Mls, Rostislav Pietropaolo, Lenka Uchytílová

Technická spolupráce

Josef Pietropaolo, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Irena Bukačová: Italská inspirace v českém umění 19. století – 2. část

Josef Kašpar: O životě v Itálii – 3. část

Cyril Kříž: Italský skicář Maxe Švabinského – 2. část

Jan Kříž: Toskánské fejetony – Scarlino – 1. část

Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Toskánsko

Otakar Špecinger: Velkovévodkyně Anna Marie Františka Toskánská

Lenka Uchytílová: Neapolské fragmenty – Přízrak jménem Camorra

19. ročník kurzů italštiny Společnosti přátel Itálie v Praze

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

Zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru pro kulturu, komunikaci a prezentaci MZV ČR vydává
Společnost přátel Itálie, o.s., IČ: 00564842, číslo účtu: 1937698369/0800

Adresa redakce: *Brixihó 21, 162 00 Praha 6, Tel./Fax: 235 362 939
Mobil: 606 648 317*

Internet: *www.prateleitalie.eu*

E-mail: *prateleitalie@seznam.cz*

Odpovědný redaktor: *Rostislav Pietropaolo*

Náklad: *650 výtisků*

Sazba a tisk: *KELOC PC, spol. s r.o., Náměstí SNP 32, 613 00 Brno*

Uzávěrka tohoto čísla: *29. května 2009*